758/06

Den 22. januar 2007 blev i sag nr. 67.824:

xxxx xx xxxxxxxx
xxxxxx x
xxxx xxxxxxxx

mod

Nordea Pension
Klausdalsbrovej 615
2750 Ballerup

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har pensionsaftale i Nordea Pension, klager over selskabets bonusberegning og den ændring i bonusregulativet, der blev foretaget pr. 1/1 2004. Klageren har tidligere været forsikret i en firmapensionskasse i det firma, hvor han arbejdede (… Petroleum).

Selskabet har afvist klagen med henvisning til, dels at Finanstilsynet ikke har fundet anledning til at kritisere ændringen, dels at selskabet i medfør af § 8 i forsikringsbetingelserne har hjemmel til at ændre bonusregulativet.

Af klagerens sagsfremstilling i klageskema af 2/10 2005 til nævnet fremgår bl.a.:

> "Jeg har igennem min tidligere ansættelse i … Petroleum A/S været omfattet af pensionskassen for Gulf-funktionærer i Danmark jf. bilag 1. Siden ændret til pensionskassen for … Petroleum - funktionærer i Danmark under afvikling jf. bilag 2. Pensionsaftalen blev den 1/1 1990 overtaget af Tryg Forsikring jf. bilag 3. Den 1/1 2003 er pensionsforpligtelsen overført til Nordea Pension Danmark, livsforsikringsselskab A/S jf. bilag 11.
>
> Der er i pensionsaftalen garanteret en kontorente på min. 3 % jf. bilag 5 [Firmapensionsordning for … Petroleum A/S, Raffinaderiet, Ordning 6] side 3. Det er ligeledes

aftalt som et vilkår for forsikringen, at jeg deltager i bonusfordelingen, som betyder at bonus anvendes til opskrivning af pensionsydelserne efter min fratrædelse fra Q 8, jf. bilag 3 § 8."

Det fremgår af sagen, at klageren, der efter det oplyste gik på pension den 1/11 2001, den 23/8 2001 underskrev erklæring om pensionsordning. Herefter har klageren afkrydset feltet for opskrivningsudbetaling. Det fremgik i øvrigt bl.a. af erklæringen:

"**Årlig opskrivningsudbetaling.**

Ved årlig opskrivningsudbetaling, anvendes eventuel bonus hvert år den 1. januar til at forhøje den årlige udbetaling. Når forhøjelsen af den årlige udbetaling er sket, er den garanteret. Udbetalingen kan derfor hverken nedsættes eller bortfalde."

Ved skrivelse af 20/3 2003 har selskabet givet meddelelse om ændringen i bonusregulativet. Det fremgår bl.a. heraf:

"Ifølge det nuværende bonusregulativ tildeles den enkelte pensionsordning ikke et sådant negativt bidrag. Det betyder, at pensionsordninger med negativt bidrag tilføres bonus på bekostning af de pensionsordninger, der har bidraget positivt til optjeningen af bonus. I en tid med lav kontorente findes dette mindre godt stemmende med kontributionsprincippet.

Bestemmelsen om, at bidraget til den enkelte pensionsordning ikke kan blive negativt, udgår derfor af bonusregulativet med virkning fra den 1. april 2003.

Ændringen betyder, at et eventuelt negativt bidrag medtages i den fremtidige beregning af bonus, samt at dette negative bidrag medtages i tilbagekøbsberegningen ved tilbagekøb før alder 60."

Over for nævnet har klageren ved det ovenfor nævnte klageskema af 2/10 2005 nedlagt følgende påstand:

"Jeg vil opnå, at selskabet tilbagetrækker de ændringer, de har meddelt i brev af 20/2 2003 bilag 10 samt brev af 8/12 2003 bilag 12. Således at jeg fortsat er garanteret en kontorente på min. 3 %, samt at den årlige bonus tilvækst (risikotilskud samt rentetil-

vækst) jf. bilag 13 anvendes til årlige opskrivninger af mine pensionsudbetalinger, og at disse udbetalinger ikke kan nedsættes, når de først er opskrevet.

Jeg vil ligeledes opnå, at få oplyst, hvorledes opregulering er beregnet i år 2002 og 2003, herunder hvor meget, der er tilskrevet på risikodelen og rentedelen. Da jeg ellers ikke har mulighed for at kontrollere, at forsikringsbetingelserne med hensyn til bonus og rente, bliver overholdt."

Klageren har til støtte for sin påstand i klageskemaet bl.a. anført:

"I erklæring om pensionsordning jf. bilag 9 som er underskrevet af undertegnede fremgår det at bonus anvendes til årlig opskrivning af pensionen, samt at når den årlige udbetaling først er sket, er den garanteret. Udbetalingen kan derfor hverken nedsættes eller bortfalde.

I brev af 20/2 2003 jf. bilag 10 meddeler Nordea Liv & Pension, at de ændrer reglerne for bonustilskrivning. Ændringerne er en væsentlig forringelse af mine tidligere vilkår, i det jeg ikke længere er garanteret, at den årlige bonustilskrivning kun anvendes til forhøjelse af mine fremtidige pensions udbetalinger."

Selskabet har over for nævnet ved skrivelse af 14/11 2005 fastholdt sin afgørelse. Selskabet har til støtte herfor anført:

"I sag 67.880 siger Finanstilsynet dels, at bonus ikke er garanteret og dels, at selskabets regler for beregning og fordeling af bonus (bonusregulativet) skal føre til en rimelig fordeling mellem de enkelte kunder og endelig, at selskabet kan ændre bonusregulativet, hvis det er tilladt efter aftalen med den enkelte kunde.

Vi har hjemmel til at ændre bonusregulativet i § 8 i vore almindelige forsikringsbetingelser nr. 183, som vi formoder er hæftet sammen med klagerens bilag 3 og som således er en del af den aftale, som vi har med vor kunde.

…

Da klageren gik på pension i 1. november 2001, fik han udbetaling efter det såkaldte opskrivningssystem, hvorefter pensionsydelserne årligt forhøjes med den bonus, der

blev optjent det foregående år. Når en forhøjelse på grundlag af tildelt bonus havde fundet sted, kunne den ikke fremover nedsættes.

Dette forudsætter imidlertid, at der overhovedet er optjent positiv bonus, hvilket netop ikke er tilfældet fra 1. januar 2004 og indtil videre.

Efter de indførte ændringer i vort bonusregulativ kunne vi have undladt at forhøje klagerens ydelser i den periode, hvor bonus er 0. Vi har imidlertid valgt en løsning, der er mere gunstig for de kunder, hvor pensionen er under udbetaling. Disse kunder får fortsat deres udbetalinger forhøjet, som om de fik bonus, men forskellen fra tidligere er, at vi - hvis det bliver påkrævet på grund af udviklingen på de finansielle markeder - kan annullere forhøjelsen, så fremtidige udbetalinger i værste fald kan blive reduceret til, hvad der blev udbetalt som garanteret ydelse den 1.1.2004. Det har vi udspecificeret i brev til klageren af 12. januar 2005 (bilag 13), som viser, at pensionsydelserne er forhøjet med årets overskud.

Vor kundes pensionsaftale er indgået på et 3% grundlag. Det betyder, at der i de ydelser, som blev lovet i forbindelse med aftalens indgåelse allerede er indregnet en forrentning på 3%. Da de nævnte ydelser er garanterede, har klageren således fået en garanti for en gennemsnitlig forrentning på 3 % over forsikringens løbetid.

Denne ydelsesgaranti er ikke påvirket af ændringerne i bonusregulativet."

Ved skrivelse af 8/12 2005 har selskabet fremsendt beregninger for 2002 og 2003.

Af Finanstilsynets skrivelse af 15/2 2005 til en kollega til klageren (sag 67.880), som selskabet tillige henviser til i denne sag, fremgår:

"Alle livsforsikringsselskaber skal indsende anmeldelse af det tekniske grundlag, herunder bonusregulativer og satser til brug for bonusfordelingen til Finanstilsynet. Det er fastsat i § 20 i lov om finansiel virksomhed. Vores opgave består blandt andet i ud fra anmeldelserne at vurdere, om bestemmelserne i § 21-i lov om finansiel virksomhed om rimelighed og betryggenhed er overholdt.

Det følger af loven, at regler for beregning og fordeling af overskud (bonus) skal føre til en rimelig fordeling mellem de enkelte kunder. Bonus er ikke garanteret. Selskaberne har mulighed for at ændre anmeldte bonusregulativer også for bestående forsikringer, såfremt det er i overensstemmelse med de aftaler, som de har indgået med deres kunder.

Vi godkender ikke det anmeldte grundlag, men vi er forpligtet til at reagere overfor selskabet, hvis vi vurderer, at det anmeldte ikke er betryggende og rimeligt."

Af pensionsaftalens § 8 om bonus fremgår:

"§ 8. Bonus.

Forsikringerne deltager i bonusfordelingen. Eventuelt årligt overskud efter at ydelserne er blevet reguleret og efter indregning af et fremtidigt samlet bidrag på 15% af nettolønsfaktoren, udbetales til Q 8 som årlig bonus.

Efter pensionsudbetalingen er påbegyndt, anvendes bonus til opskrivning af pensionerne.

Bonus anvendes til opskrivning af pensionsydelserne efter fratrædelse fra Q 8."

I Firmapensionsordning for … Petroleum A/S, Raffinaderiet, Ordning 6, hedder det bl.a.:

"I forbindelse med informationsmøde den 10.1.1996 vedrørende ovennævnte pensionsordning blev der rejst en del spørgsmål.

For ikke at disse spørgsmål og besvarelser går hen i glemmebogen, har Tryg-Baltica Pension i samarbejde med … Petroleum Danmark A/S udarbejdet denne lille pjece.

Skulle der opstå tvivl omkring din pensionsordning, vil denne lille folder måske kunne hjælpe dig.

Med venlig hilsen

Tryg-Baltica Pension

(underskrift) (underskrift)
Chefkonsulent / Aktuar"

…

Sp. 4 **Hvorledes forrentes indeståendet efter, at policen er omskrevet til en præmiefri police?**

Sv. 4 Policen forrentes med den ved årets start af Tryg-Baltica fastsatte kontorente, dog med en garanti på minimum 3%. For 1996 er renten fastsat til 5,5% efter realrenteafgift og 9,6% før realrenteafgift."

Efter forespørgsel fra nævnets sekretariat har selskabet i skrivelse af 1/12 2006 om den ovennævnte pjece (Ordning 6) udtalt:

"De … klageres forsikringer blev tegnet pr. 1.1.1990 i forbindelse med, at vi (daværende Tryg Pension) overtog forpligtelserne efter … Petroleums Pensionskasse, der samtidig blev nedlagt.

Alle forsikringer blev tegnet på et 3% beregningsgrundlag efter udtrykkeligt ønske fra pensionskassens ledelse.

Det 'referat', som nævnet har behandlet, er et 'spørgsmål - svar' katalog, som efter sit eget indhold blev udarbejdet efter et informationsmøde om pensionsordningen i begyndelsen af 1996 - altså 6 år efter forsikringsaftalernes indgåelse.

Årsagen til informationsmødet kan vi ikke se af vor sag, men efter spørgsmålenes karakter mener vi, at mødet var afholdt i anledning af en del medarbejderes jobophør.

Svaret på spørgsmål 4 om forrentningen skal forstås således, at forsikringstagerne altid kunne påregne at modtage minimum 3% i gennemsnit over forsikringernes løbetid. Forsikringerne var som nævnt tegnet på et 3% grundlag, hvilket betyder, at på basis af de aftalte indbetalinger er de lovede pensionsydelser beregnet således, at

de indeholder 3% gennemsnitlig forrentning. Da ydelserne er garanterede, kan man derved sige, at renten på 3% indirekte er garanteret, men som et gennemsnit.

Svarets reference til kontorenten skal forstås således, at selskabet for 1996 havde fastsat en kontorente på 5% efter realrenteafgift, hvorved kunderne i 1996 ville modtage en forrentning, der var højere end grundlagsrenten.

Vi skal medgive, at med det kendskab som vi i dag har til debatten om rente- ctr. ydelsesgaranti kunne man have formuleret sig mere præcist i svaret på spørgsmål 4. Imidlertid skal man læse formuleringen i lyset at situationen på daværende tidspunkt.

Man skal ligeledes læse selve spørgsmål 4, som drejer sig om forskellen mellem forrentningen ved en præmiebetalt ordning og en præmiefri police. Vi ved ikke, hvorledes spørgsmålet var formuleret på informationsmødet, men formuleringen tyder ikke på, at man har interesseret sig specielt for, hvorvidt der var tale om en ydelsesgaranti eller en rentegaranti.

Hertil kommer, at der er tale om generelt formulerede serviceoplysninger, der på ingen måde har været bestemmende for kunderne, men som kunne tjene til at give kunderne et overblik om mulighederne for videreførelse eller udbetaling. Vi har for disse eksisterende forsikringer overhovedet ikke haft noget incitament til at love forsikringstagerne mere end den allerede aftalte grundlagsrente.

Vi mener således ikke, at besvarelsen af spørgsmål 4 kan eller bør forstås som et bindende dækningstilsagn om andet end en gennemsnitlig forrentning med grundlagsrenten, 3%. I den forbindelse bemærkes, at der jo netop ikke er anført, at de 3 % beregnes pro anno, hvilket heller ikke er tilfældet i det aftalegrundlag der gælder i forhold til den enkelte forsikringskunde."

Selskabets svar har givet anledning til yderligere bemærkninger fra klageren og selskabet.

Nævnet udtaler:
Klageren har været forsikret i en firmapensionskasse, men ved aftale af 27/4 1990 er der mellem klagerens arbejdsgiver og Tryg-Baltica Forsikring, nu Nordea Pension, indgået pensionsaftale.

I henhold til den indgåede forsikringsaftales § 8, stk. 2 og 3, anvendes bonus til opskrivning af pensionen. En sådan opskrivning forudsætter, at der er bonus at fordele. Er der bonus at fordele, skal denne fordeles i henhold til det til enhver tid gældende bonusregulativ, der anmeldes til Finanstilsynet.

Efter nævnets opfattelse har selskabet i forsikringsbetingelserne nr. 183, § 8, hjemmel til at ændre bonusregulativet - herunder også for forsikringer under udbetaling.

3 medlemmer af nævnet udtaler herefter:
Vi finder, at selskabet ved dets besvarelse på mødet den 10/1 1996 af spørgsmål 4, som selskabet selv har refereret og i pjeceform udsendt til de berørte, har forpligtet sig til at forrente fripolicer med 3 % p.a. Det fastslås således i referatet, at policen forrentes med den ved årets start af selskabet fastsatte kontorente, dog med en garanti på minimum 3 %. Ordvalget kan efter en naturlig læsning alene sigte til en fastsat årlig forrentning med et minimum på 3 %, ikke til en gennemsnitlig årlig forrentning.

2 af nævnets medlemmer udtaler:
Vi finder, at referatet hverken efter dets tilblivelse eller indhold har en status, der kan tilsidesætte selve pensionsaftalen eller det tekniske grundlag herfor. Det har således ikke karakter af et tillæg til pensionsaftalen og kan derfor ikke påberåbes til støtte for en fast årlig forrentning på 3 % af fripolicer.

Afgørelsen af rentespørgsmålet træffes efter stemmeflertallet.

9. 67.824

Som følge af det anførte

b e s t e m m e s :

_____

Selskabet, Nordea Pension, skal anerkende, at der på informationsmødet den 10/1 1996 er givet et bindende dækningstilsagn om en kontorente på minimum 3 % p.a.

Klagen kan ikke i øvrigt tages til følge.

J. Hermann